

DOSEŽKI SLOVENSKEGA GRADBENIŠTVA (1918–1941) IN STAVBENIK JOSIP SLAVEC

Konec leta 2011 je izšla že druga knjiga o stavbeniku Josipu Slavcu, rojenem v Tacnu pod Šmarno goro, ki je med prvo in drugo svetovno vojno imel svoje gradbeno podjetje s sedežem v Kranju. Prvo, z naslovom Stavbenik Josip Slavec, Ob stoletnici rojstva, sta napisala Majda in Jože Žontar, izšla pa je pri založbi Nova revija v Ljubljani leta 2001. Drugo, z naslovom Dosežki slovenskega gradbeništva (1901–1941), Opus stavbenika Josipa Slavca, Ob 110-letnici rojstva, pa je z več soavtorji napisala prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec, izšla pa je pri založbi Celjska Mohorjeva družba. Izdajo je omogočilo več podpornikov, med njimi kot prvonavedena Inženirska zbornica Slovenije.

Knjiga je znanstvena in slikovna monografija, v kateri je na 253 straneh v več člankih podrobno opisano in s številnimi fotografijami prikazano življenje in delo znanega slovenskega stavbenika.

Na prvih straneh knjige je več uvodnikov, ki so jih napisali predsednik Evropskega sveta gradbenih inženirjev Gorazd Humar (Uvodna misel evropskega sveta gradbenih inženirjev), predsednik Inženirske zbornice Slovenije mag. Črtomir Remec (Inženirska zbornica Slovenije ob izidu knjige), podžupanja Mestne občine Kranj Nada Mihajlovič (Živel in delal je med nami), vodja območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Kranj Miloš Ekar (Josip Slavec (1901–1978), stavbenik, podjetnik in domoljub, ki je povezoval bregove in ljudi), direktorica Zavoda za turizem Kranj Natalija Polenec (Zavod za turizem Kranj in njegova promocija stavbne in tehniške dediščine), ravnatelj Gimnazije Kranj mag. Franc Rozman (Slavčevi in Gimnazija Kranj) in avtorica knjige prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec (Oživitev del podjetnika in stavbenika Josipa Slavca). V uvodnikih je z različnih vidikov ocenjen pomen dela Josipa Slavca.

Osrednji del knjige se začne s člankom prof. dr. Staneta Grande (Usoda slovenskih podjetnikov po drugi svetovni vojni), v katerem je opisan nastanek slovenskega podjetništva in sovražne razmere ter njegov skorajšnji konec po koncu druge svetovne vojne. Sledijo štiri poglavja, v katerih je s številnimi fotografijami in slikami ilustrirano življenje Josipa Slavca ter gradnja objektov, ki jih je gradilo njegovo podjetje. V prvem poglavju je v preglednem

članku Ksenije Slavec in prof. dr. Zvonke Zupanič Slavec (Življenje in delo Josipa Slavca) opisano tudi delo njegovih naslednikov, sina Saše Slavca in vnuka Aleša Slavca. Drugo poglavje je posvečeno gradnji mostov. V članku Gorazda Humarja (Stavbenik Josip Slavec – graditelj mostov v času med obema svetovnima vojnama) je na kratko opisan razvoj modernega gradbeništva pri nas do časa, ko je Josip Slavec začel svojo poklicno pot. Opisane so razmere, v katerih je deloval Josip Slavec, ter načini gradnje in tehnične posebnosti mostov, ki jih je njegovo podjetje gradilo na Gorenjskem, v Zidanem Mostu in pri Kosinju na Hrvaškem. Opisuje tudi delovanje Josipa Slavca med drugo svetovno vojno in po njej, ko je bilo njegovo podjetje nacionalizirano in je postalo temelj obnove številnih pomembnih objektov, kasneje pa vodil in nadzoroval gradnjo različnih objektov predvsem v Kranju. Tretje poglavje obravnava gradnjo cest. V članku mag. Tomaža Budkoviča (Stavbenik Josip Slavec – graditelj državnih in banovinskih cest v Kraljevini Jugoslaviji) so opisane razmere v državi, ki je obnavljala in modernizirala številne obstoječe ceste in gradila nove. Pri tem je pomembno sodelovalo podjetje Josipa Slavca, ki se je opremilo s takrat

najsodobnejšo mehanizacijo in imelo lastna kamnoloma. Posodobili ali na novo zgradili so več odsekov državnih in banovinskih cest. Četrto poglavje obsega delo Josipa Slavca pri visokih gradnjah (stavbah). V članku prof. dr. Petra Fistra (Vpetost Slavčevega dela v slovensko kulturno krajino) je ocenjeno delo Josipa Slavca kot gradbenika izvajalca na področju, kjer imajo sicer najpomembnejšo vlogo projektanti. Avtor ocenjuje, da brez kakovostnih izvajalcev ni mogoče uresničiti kakovostnih projektov.

Zadnja tri poglavja je slikovno opremila prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec. Fotografije iz družinskega arhiva prikazujejo zanimive podrobnosti tedanje gradnje, posebnost pa so reprodukcije umetniških upodobitev, ki so delo slikarjev Avgusta Andreja Bucika, Ignaca Mihevca in Ernsta Murra.

Na koncu knjige najdemo pregled del Josipa Slavca (1926–1965), slovenski, angleški in srbski povzetek knjige.

Knjiga je pomembna za poznavanje in razumevanje razvoja slovenskega gradbeništva ter zgodovine gradenj na naših tleh. Življenje in delo Josipa Slavca kažeta, da je v gradbeništvu mogoče uspeti tudi v kriznih časih, če le imaš dovolj znanja in podjetnosti.

prof. dr. Janez Duhovnik, univ. dipl. inž. grad.

